

YİRMİ BİRİNCİ LEM'A, İHLAS HAKKINDA

(On Yedinci Lem'anın On Yedinci Nota'sının yedi mes'elesinden Dördüncü Mes'elesi iken, ihlas münasebetiyle Yirminci Lem'anın İkinci Nokta'sı oldu. Nuraniyetine binaen Yirmi Birinci Lem'a olarak Lemaat'a girdi.)

(Bu Lem'a lâakal her onbeş günde bir defa okunmalı.)

"İhlasa verdiği gayet fazla ehemmiyet, yüz otuz parça eserinden yalnız İhlas Risalesi'nin başına, 'Lâakal her on beş günde bir defa okunmalıdır.' kaydını koymasından da anlaşılıyor. " [\(Tarihçe-i Hayat, Isparta Hayatı\)](#)

En az on beş günde bir defa okunması emir buyurulan Yirmi Birinci Lem'a, evrad edinilecek kadar ehemmiyetlidir. Malûmdur ki, kale içinden feth olunur. Bugünkü muvaffakiyete sebep olan ihlas kalkarsa, maazallah o zaman çok vahim neticeler tevellüd eder. En büyük düşmanımız nefsimizdir. Onu susturmak için zannedersen şu ihtar kâfidir:

"Ey nefs-i nâdân! Beni kandıramazsın. Madem ki, bir Peygamber-i Azîm-ül Kadr ve bir Nebiyyullah olan Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm **أَنَا مِسْقَنٌ يُرَبُّ أُمَّو النَّفْسَ لَأَمَارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَجَمَ رَبِّي** senin ve Senden .Aldatamazsın .demiştir samimî yoldaşların cinnî ve insî şeytan, ehl-i bid'a ve ülema-is sû' şerlerinden Allah'a sığınırım." [\(Barla Lahikası, 237. Mektup\)](#)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**وَلَا تَنَارَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ * وَفُؤُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا وَ
قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيْهَا * وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا**

Ey âhîret kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur'aniyede arkadaşlarım! Bilirsiniz ve biliniz: Bu dünyada, hususan uhrevî hizmetlerde en mühim bir esas, en büyük bir kuvvet, en makbul bir şefaathî, en metin bir nokta-i istinad, en kısa bir tarîk-ı hakikat, en makbul bir dua-yı manevî, en kerametli bir vesile-i makasîd, en yüksek bir haslet, en safi bir ubudiyet: İhlastır.

En mühim esas:

Şimdi terbiye-i İslâmiyeden ve a'mal-i uhreviyeden en kıymetli ve en lüzumlu esas, ihlastır. ([Lem'alar, Yirmi Dördüncü Lem'a](#))

Velayet yollarının ve tarîkat şubelerinin en mühim esası, ihlastır. ([Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup, Dokuzuncu Kısım](#))

Ef'al ve a'mal-i hayriyenin esasları olan "ihlas" ve "adalet"... ([Mektubat, Yirmi İkinci Mektup](#))

Mertebe-i şehadetin bir esası olan ihlas... ([Tarihçe-i Hayat, İlk Hayatı](#))

En büyük kuvvet:

İkinci ve Üçüncü düstur, Yirminci Lem'a, Dördüncü Sebep

En makbul şefaathçi:

Ben, Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum ki; nefsimi kendime beğendirmemiş ve kusurlarımı kendime bildirmiş. Değil kendimi satmak, hodfüruşluk etmek, belki kemal-i mahcubiyetle Risale-i Nur'un mübarek şakirdleri içinde onların samimiyet ve ihlası ile kendimi afvettirmek ve onların manevî şefaatiyle günahlarıma bir keffaret aramaktır. ([Emirdağ Lahikası-I, 24. Mektup](#))

Hâfız Ali'nin mektubunda, Risale-i Nur'a karşı kemal-i mahviyetle kemal-i ihlası ve irtibatı, onun eskiden beri takdir ettiğim bir hasiyet-i mümtazesini göstermekle beraber, benim gibi bir bîçareyi de şefaathçi yapıp, ben de onun kemal-i samimiyetini şefaathçi yapıp, duasına âmîn derim. ([Kastamonu Lahikası, 134. Mektup](#))

En metin nokta-i istinad:

Arkadaş! Her bir insanın bir nokta-i istinadı bulunduğu nazarın, istinad noktalarının tefavütüne göre insanların yapabileceği işler de tefavüt eder. Meselâ: Büyük bir sultana istinadı olan bir nefer, bir şahın yapamadığı bir işi yapar. Çünkü nokta-i istinadı şahtan büyüktür. Evet kudret-i ezeliye tarafından memur edilen baûda yani sivrisineğin Nemrud'a olan galebesi; ve bir çekirdeğin "Fâlik-ul Habbi Ve-n Neva" tarafından verilen izin ve kuvvete binaen koca bir ağacın cihazatını, malzemesini tazammun etmesi, yani içine alması bu hakikatı tenvir eden birer hakikattir. ([Mesnevi-i Nuriye, Katrenin Zeyli](#))

Evet ehl-i hak gayet kuvvetli bir nokta-i istinad olan iman-ı billahtan gelen tevekkül ve teslim ile başkalarına arz-ı ihtiyaç edip, muavenet ve yardımlarını istemez. İstese de gayet fedakârane yapışmaz. Ehl-i dünya, dünya işlerinde hakikî nokta-i istinadlarından gaflet ettiklerinden, za'f ve acze düşüp, şiddetli bir surette yardımcılarına ihtiyacını hisseder; samimane, belki fedakârane ittifak ederler. ([Lem'alar, Yirminci Lem'a.](#))

En kısa bir tarik-ı hakikat:

CENAB-I HAKK'ın esma tecellilerini anlamaya götüren yol.

Onun kurbiyetini kazanmak iki suretle olur.

Birisi: Akrebiyetin inkişafıdır ki, nübüvvetteki kurbiyet ona bakar ve nübüvvet veraseti ve sohbeti cihetiyle sahabeler o sırra mazhardırlar.

İkinci suret: Bu'diyetimiz noktasında kat'-ı meratib edip bir derece kurbiyete müşerref olmaktır ki, ekser seyr ü sülûk-ü velayet ona göre ve seyr-i enfüsî ve seyr-i âfâkî bu suretle cereyan ediyor. İşte birinci suret sırf vehbîdir, kesbî değil; incizabdır, cezb-i Rahmanîdir ve mahbubiyettir. Yol kısadır, fakat çok metin ve çok yüksektir ve çok hâlistir ve gölgesizdir. Diğer; kesbîdir, uzundur, gölgelidir. Acaib hârikaları çok ise de; kıymetçe kurbiyetçe evvelkisine yetişemez. ([Sözler, Yirmi Yedinci Söz'ün Zeyli](#))

En makbul dua-yı manevi:

Eğer ızdırar derecesine gelse veya ihtiyac-ı fitrîye tam münasebetdar ise veya lisan-ı istidada yakınlaşmış ise veya safi, hâlis kalbin lisanıyla ise, ekseriyet-i mutlaka ile makbuldür. Terakkiyat-ı beşeriyenin kısm-ı a'zamı ve keşfiyatları, bir nevi dua neticesidir. Havarik-ı medeniyet dedikleri şeyler ve keşfiyatlarına medar-ı iftihar zannettikleri emirler, manevî bir dua neticesidir. Hâlis bir lisan-ı istidad ile istenilmiş, onlara verilmiştir. Lisan-ı istidad ile ve lisan-ı ihtiyac-ı fitrî ile olan dualar dahi bir mani olmazsa ve şerait dâhilinde ise, daima makbuldürler. ([Mektubat, Yirmi Dördüncü Mektup, Birinci Zeyli](#))

Arkadaş! Bilhâssa muztar olanların dualarının büyük bir tesiri vardır. Bazan o gibi duaların hürmetine, en büyük bir şey en küçük bir şeye müsahhar ve mutî olur. Evet kırık bir tahta parçası üzerindeki fakir ve kalbi kırık bir masumun duası hürmetine, denizin fırtınası, şiddeti, hiddeti inmeye başlar.

[\(Mesnevi-i Nuriye, Katre'nin Zeyli\)](#)

En kerametli vesile-i makasid:

(Haşiyeye): Benim bedelime şehid olacağını hissetmiş. Kuvvet-i ihlasın kerameti olarak haber veriyor (O hayatı ihsan edene ve vesile olan uğruna, o hayatı ifna etmemek kâr-ı akıl değildir.) Haber verdiği gibi şehid oldu. [\(Barla Lahikası, 117. Mektup, Haşiyeye\)](#)

Evet velayetin kerameti olduğu gibi, niyet-i hâlisenin dahi kerameti vardır. Samimiyetin dahi kerameti vardır. Bahusus Lillah için olan bir uhuvvet dairesindeki kardeşlerin içinde ciddî, samimî tesanüdün çok kerametleri olabilir. Hattâ şöyle bir cemaatin şahs-ı manevîsi bir veliyy-i kâmil hükmüne geçebilir, inayata mazhar olur. [\(Mektubat, Yirmi Sekizinci Mektup, Yedinci Risale...\)](#)

En yüksek haslet:

Ciddî sadakata ve samimî ihlasa muvaffak olarak, kemalâtı ve hasletleri, o nisbette *-derecesine göre-* yükselmeğe başlar. İnsaniyeti teâlî eder. [\(Şualar, On Birinci Şua, Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası.\)](#)

Isparta kahramanlarının gösterdiği hârikalar ve cihanpesendane hidemat-ı nuriyenin esası, hârîka sadakatları ve fevkalâde metanetleridir. Bu metanetin *birinci sebebi*: Kuvvet-i imaniye ve ihlas hasletidir. *İkinci sebebi*: Cesaret-i fitriyedir. [\(Kastamonu Lahikası, 98. Mektup\)](#)

En safi ubudiyet: İhlâstır.

İbadet iki kısımdır: Bir kısmı müsbet, diğeri menfî. Müsbet kısmı malûmdur. Menfî kısmı ise, hastalıklar ve musibetlerle musibettede za'fını ve aczini hissedip Rabb-ı Rahîmine ilticakârane teveccüh edip, onu düşünüp, ona yalvarıp hâlis bir ubudiyet yapar. Bu ubudiyete riya giremez, hâlistir. [\(Lem'alar, İkinci Lem'a\)](#)

Madem ihlasta mezkûr hâssalar gibi çok nurlar var ve çok kuvvetler var ve madem bu müdhiş zamanda ve dehşetli düşmanlar mukabilinde ve şiddetli tazyikat karşısında ve savletli bid'alar, dalaletler içerisinde bizler gayet az ve zaîf ve fakir ve kuvvetsiz olduğumuz halde, gayet ağır ve büyük ve umumî ve kudsî bir vazife-i imaniye ve hizmet-i Kur'aniye omuzumuza ihlan-ı İlahî tarafından konulmuş; elbette herkesten ziyade bütün kuvvetimizle ihlası kazanmaya mecbur ve mükellefiz ve ihlasın sırrını kendimizde yerleştirmek için gayet derecede muhtacız.

Yoksa hem şimdiye kadar kazandığımız hizmet-i kudsiye kısmen zayı' olur, devam etmez; hem şiddetli mes'ul oluruz.

İhsan-ı İlahî tarafından konulmuş:

Bu ibaresinde ise Üstad Hazretlerinin tahdis-i nimet ettiğini, yani kendi benliğine herhangi bir hisse ve pay çıkarmadığına, bütün nimetlerin Allah tarafından ihsan ve ikram edildiğine bir gönderme ve hatırlatma vardır.

Eski Harb-i Umumî'den evvel ve evâilinde, bir vakıa-i sadıkada görüyorum ki: Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağı'nın altındayım. Birden o dağ, müdhiş infilâk etti. Dağlar gibi parçaları, dünyanın her tarafına dağıttı. O dehşet içinde baktım ki, merhum vâlidem yanımdadır. Dedim: "Ana korkma! Cenab-ı Hakk'ın emridir; o Rahîm'dir ve Hakîm'dir." Birden o halette iken, baktım ki mühim bir zât, bana âmirane diyor ki: "İ'caz-ı Kur'anı beyan et." Uyandım, anladım ki: Bir büyük infilâk olacak. O infilâk ve inkılabdan sonra, Kur'an etrafındaki surlar kırılacak. Doğrudan doğruya Kur'an kendi kendine müdafaa edecek. Ve Kur'ana hücum edilecek, i'cazı onun çelik bir zırhı olacak. Ve şu i'cazın bir nev'ini şu zamanda izharına, haddimin fevkinde olarak, benim gibi bir adam namzed olacak ve namzed olduğumu anladım. ([Mektubat, Yirmi Sekizinci Mektup, Yedinci Risae...](#))

Dehşetli düşmanlar mukabilinde:

Materyalist ideolojilerdir. Komünizm, kapitalizm, faşizm, sekülerizm gibi temel felsefi doktrinlerin hepsi dinsiz ve dine düşmandır.

Bu sene inzivada iken ve hayat-ı içtimaiyeden çekildiğim halde bazı Nurcu kardeşlerimin ve hemşirelerimin hatırları için dünyaya baktım. Benimle görüşen ekseri dostlardan, kendi ailevî hayatlarından şekvalar işittim. "Eyvah!" dedim. İnsanın hususan müslümanın tahassüngâhı ve bir nevi cenneti ve küçük bir dünyası aile hayatıdır. Bu da mı bozulmağa başlamış dedim. Sebebini aradım. *Bildim ki:*

Nasıl, İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesine ve dolayısıyla din-i İslâma zarar vermek için gençleri yoldan çıkarmak ve gençlik hevesatıyla sefahete sevk etmek için bir iki komite çalışıyormuş.

Aynen öyle de bîçare nisa taifesinin gafil kısmını dahi yanlış yollara sevk etmek için bir iki komitenin tesirli bir surette perde altında çalıştığını hissettim. Ve bildim ki: Bu millet-i İslâma bir dehşetli darbe, o cihetten geliyor. ([Lem'alar, Yirmi Dördüncü Lem'a](#))

Şiddetli tazyikat:

Bu ideolojilerin insanlar arasında yaygınlaşıp yerleşmesinde baskının bir araç olarak kullanılmasıdır. Mesela: Üstad Hazretlerinin yeni rejim adına yirmi sekiz yıl sürgün ve hapis hayatı yaşaması, inanca müdahale edilmesi gibi örnekler, bu şiddetli tazyik kapmasına girerler.

Savletli bidatler:

İslam dışı fikir ve uygulamaların İslam toplumuna derinlemesine girmesi ve sünneti yaşamayı zor bir hale sokması anlamındadır. Öyle ki Üstad Hazretlerinin döneminde bir sünnet için çok hoca ve alimler idam edilmiş, bir kısmı da sürgün ve hapis hayatı çekmiştir.

Sırrı ihlas:

"Risale-i Nur'u ve hizmet-i imaniyeyi, dünyevî rütbelerine ve şahsım için uhrevî makamlarına âlet yapmaktan sırr-ı ihlas şiddetle beni men'ettiği gibi ..." ([Emirdağ Lahikası-II, 9. Mektup](#))

...dine, imana hizmeti ve Risale-i Nur'u değil dünya siyasetine, belki kemalât-ı maneviye ve makamat-ı âliyeye âlet edemediğim gibi... herkesin hoş gördüğü saadet-i uhreviye ve Cehennem'den kurtulmaya vesile etmemek ve yalnız emr-i İlahî ve rıza-yı İlahîden başka hiçbir şeye âlet etmemek, bu zamanda Nur'un hakikî kuvveti olan sırr-ı ihlas-ı hakikîyi muhafaza etmeye beni mecbur etmiş ki: Sıddık-ı Ekber'in (R.A.) dediği olan 'Mü'minler Cehennem'e gitmemek için Allah'tan isterim, benim vücudum Cehennem'de büyüsün ki, onların yerine azab çeksin' diye söylediği kudsî fedakârlığının bir zerresini ben de kendime kazandırmak için, iman ile Cehennem'den birkaç adamın kurtulmaları için Cehennem'e girmeyi kabul ederim demişim. Zâten ibadet, Cennet'e girmek ve Cehennem'den kurtulmak için kılınmaz; bozulur. Belki rıza-yı İlahî ve emr-i Rabbanî için yapılır. ([Emirdağ Lahikası-II, 93. Mektup](#))

İhlası kazanmaya mecburuz:

Bizler imkân dairesinde bütün kuvvetimizle Lem'a-i İhlas'ın düsturlarını ve hakikî ihlasın sırrını mabeynimizde ve birbirimize karşı istimal etmek, vücut derecesine gelmiş. ([Şualar, On Dördüncü Şua](#))

Ve mükellefiz:

"kudsî bir vazife-i imaniye ve hizmet-i Kur'aniye omuzumuza ihsan-ı İlahî tarafından konulmuş" Nimet hamd ve şükür ister.

Ve ihlasın sırrını kendimizde yerleştirmek için gayet derecede muhtacız:

Üstadımız öyle zâtların ve Risale-i Nur talebelerinin hakikatlı takdir ve beyanlarına karşı hiddetlenerek, çok defa da hatırlarını kırarak der ki:

"Zaman, şahıs zamanı değil, şahs-ı manevî zamanıdır. Risale-i Nur'da şahıs yok, şahs-ı manevî var. Ben bir hiçim; Risale-i Nur, Kur'anın malıdır, Kur'andan süzölmüştür. Şeref ve hüsün Kur'anındır. Şahsımla, Risale-i Nur iltibas edilmiş. Meziyet, Risale-i Nur'a aittir. Risale-i Nur'un neşrindeki hârika muvaffakiyet ise, Risale-i Nur talebelerine aittir; yalnız şu kadar var ki, şiddetli ihtiyacıma binaen Cenab-ı Hak, Kur'an-ı Hakîm'den bana ilâç ve tiryakları ihsan etti; ben de kaleme aldım. Her nasılsa, bu zamanda birinci tercümanlık vazifesi bana düşmüş. Ben de Risale-i Nur'un talebesiyim. Bir risaleyi şimdiye kadar yüz defa okuduğum halde yine okumaya muhtaç oluyorum. Ben sizlerin ders arkadaşınızım." ([Tarihçe-i Hayat, Isparta Hayatı.](#))

... hizmet-i kudsiye kısmen zayi' olur:

Ubudiyet, emr-i İlahîye ve rıza-yı İlahîye bakar. Ubudiyetin dâîsi emr-i İlahî ve neticesi rıza-yı Hak'tır. Semeratı ve fevaidi, uhreviyedir. Fakat ille-i gaiye olmamak, hem kasden istenilmemek şartıyla, dünyaya ait faydeler ve kendi kendine terettüb eden ve istenilmeyerek verilen semereler, ubudiyete münafî olmaz. Belki zaîfler için müşevvik ve müreccih hükmüne geçerler. Eğer o dünyaya ait faydeler ve menfaatler; o ubudiyete, o virde veya o zikre illet veya illetin bir cüz'ü olsa; o ubudiyeti kısmen ibtal eder.

Hem kalben arzu edip muntazır kalmakla lisan-ı hal ile dahi istenilmez, belki

---

ummadığı bir halde verilir. Yoksa ihlası zedelenir. Hem **يَلَاقَ أُمَّةً حَاتِبِينَ وَارْتَسَدَ لَوْ** âyetinin nehyine yanaşır, ameli kısmen yanar. ([Lem'alar, On Yedinci Lem'a, On Üçüncü Nota](#))

İlahîye i-nehy tehdidkârane şiddetli âyetindeki قَلِيلًا وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي تَمَنَّا قَلِيلًا mazhar olup, saadet-i ebediye zararına manasız, lüzumsuz, zararlı, kederli, hodfüruşane, sakil riyakârane bazı hissiyat-ı süfliye(*enaniyet, haset, adavet, rekabet,*) ve menafi'-i cüz'iyeye(*itibar, şöhret, teveccühü nas,*)nin hatırı için ihlası kırmakla;

- 1. Hem bu hizmetteki umum kardeşlerimizin hukukuna tecavüz,**
- 2. Hem hizmet-i Kur'aniyenin hizmetine taarruz,**
- 3. Hem hakaik-i imaniyenin kudsiyetine hürmetsizlik etmiş oluruz.**

Ey kardeşlerim! Mühim ve büyük bir umûr-u hayriyenin çok muzır manileri olur. Şeytanlar o hizmetin hâdimleriyle çok uğraşır. Bu manilere ve bu şeytanlara karşı, ihlas kuvvetine dayanmak gerektir. İhlası kıracak esbabdan; yılandan, akrepten çekindiğiniz gibi çekiniz.

İkinci esas: Ey kardeşlerim! Sizler biliyorsunuz ki; bizim mesleğimizde benlik, enaniyet, şan ü şeref perdesi altında makam sahibi olmaktan, öldürücü zehir gibi ondan kaçıyoruz. Onu ihsas eden hâlâttan şiddetle ictinab ediyoruz. ...ben şahsıma karşı hürmet ve makam vermek istemiyorum. Sizleri o noktada şiddetle tekdir etmişim. Benim haddimden fazla mevki vermeyiniz, diye sizden darılıyorum. Yalnız, Kur'an-ı Hakîm'in bu zamanda bir mu'cize-i maneviyesi olan Risale-i Nur hesabına, ben de onun bir şakirdi olmak haysiyetiyle ona karşı tasdikkârane teslimi ve irtibatı, şâkirane kabul ediyorum. İşte bu derece enaniyetten ve benlikten ve şan ü şeref namı altındaki riyakârlıktan kaçmayı düstur-u hareket ittihaz eden... ([Kastamonu Lahikası, 100. Mektup](#))

Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm لَا يَأْكُلُ الرِّبَا وَلَا يَأْكُلُ الرِّبَا وَلَا يَأْكُلُ الرِّبَا demesiyle, nefsi emmareye itimad edilmez. Enaniyet ve nefsi emmare sizi aldatmasın. İhlası kazanmak ve muhafaza etmek ve manileri defetmek için, gelecek düsturlar rehberiniz olsun.

Biz birbirimizden ayrılmak zamanı yakın olması cihetiyle, sıkıntıdan neş'et eden gerginlikler ve kusurlar yüzünden "İhlas Risalesi"nin düsturları

---

muhafaza edilmediğinden, siz birbirinizle tamam helâllaşmak lâzımdır ve zarurîdir. Siz, birbirinize en fedakâr nesebî kardeşten daha ziyade kardeşsiniz. Kardeş ise, kardeşinin kusurunu örter, unuttur ve affeder. Ben burada hilaf-ı me'mul ihtilafınızı ve enaniyetinizi nefs-i emmareye vermiyorum ve Risale-i Nur şakirdlerine yakıştıramıyorum; belki nefs-i emmaresini terkedenden evliyalarda dahi bulunan bir nevi muvakkat enaniyet telakki ediyorum. Siz benim bu hüsn-ü zannımı inad ile kırmayınız, barışınız. [\(Şualar, On Üçüncü Şua.\)](#)

BİRİNCİ DÜSTURUNUZ:

Amelinizde rıza-yı İlahî olmalı.

Eğer o razı olsa, bütün dünya küsse ehemmiyeti yok. Eğer o kabul etse, bütün halk reddetse tesiri yok. O razı olduktan ve kabul ettikten sonra, isterse ve hikmeti iktiza ederse, sizler istemek talebinde olmadığınız halde, halklara da kabul ettirir, onları da razı eder. Onun için, bu hizmette doğrudan doğruya yalnız Cenab-ı Hakk'ın rızasını esas maksad yapmak gerektir.

Ey nefis! Eğer takva ve amel-i sâlih ile Hâlıkını razı etti isen, halkın rızasını tahsile lüzum yoktur; o kâfidir. Eğer halk da Allah'ın hesabına rıza ve muhabbet gösterirlerse, iyidir. Şayet onlarınki dünya hesabına olursa kıymeti yoktur. Çünkü onlar da senin gibi âciz kullardır. Maahaza ikinci şıkkı takib etmekte şirk-i hafî olduğu gibi, tahsili de mümkün değildir. Evet bir maslahat için sultana müracaat eden adam, sultanı irza etmiş ise, o iş görülür. Etmemiş ise halkın iltimasıyla çok zahmet olur. Maamafih yine sultanın izni lâzımdır. İzni de rızasına mütevakkıftır. [\(Mesnevi-i Nuriye, Zerre\)](#)

Haşiye-2: ... Rıza-yı İlahî kâfidir. Eğer o yâr ise, her şey yârdır. Eğer o yâr değilse, bütün dünya alkışlasa beş para değmez. İnsanların takdiri, istihsanı, eğer böyle işde, böyle amel-i uhrevîde illet ise, o ameli ibtal eder. [\(Barla Lahikası, 83. Mektup, Haşiye-2\)](#)

Bedüzzaman Said Nursî'nin cihanşümül Kur'an ve iman ve İslâmiyet hizmetindeki müstesna muvaffakiyet ve zaferinin ve Risale-i Nur'daki kuvvetli tesiratın sırrı: **Kendisinin ihlas-ı etemmi kazanmış olmasıdır**. Yani, yalnız ve yalnız rıza-yı İlahîyi esas maksad edinmiştir. Bu hususta:

"Mesleğimizin esası, a'zamî ihlas ve terk-i enaniyettir. İhlaslı bir dirhem

---

amel, ihlassız yüz batman amele müreccahtır. İnsanların maddî manevî hediyyelerinden, hürmet ve teveccüh-ü âmmeden, şöhretten şiddetle kaçıyorum."

"Risale-i Nur, değil dünyaya, kâinata da âlet edilemez; gayemiz, rıza-yı İlahîdir." der. ([Tarihçe-i Hayat, Isparta Hayatı](#))

Cenab-ı Hakk'ın rızası ihlas ile kazanılır. Kesret-i etba' ile ve fazla muvaffakiyet ile değildir. Çünkü onlar vazife-i İlahiyeye ait olduğu için istenilmez; belki bazan verilir. Evet bazan bir tek kelime sebab-i necat ve medar-ı rıza olur. Kemmiyetin ehemmiyeti o kadar medar-ı nazar olmamalı. Çünkü bazan bir tek adamın irşadı, bin adamın irşadı kadar rıza-i İlahîye medar olur. Hem ihlas ve hakperestlik ise, Müslümanların nereden ve kimden olursa olsun istifadelerine tarafdar olmaktır. Yoksa, "Benden ders alıp sevab kazandırsınlar" düşüncesi, nefsin ve enaniyetin bir hilesidir.

Ey sevaba hırslı ve a'mal-i uhreviyeye kanaatsız insan! Bazı Peygamberler gelmişler ki, mahdud birkaç kişiden başka ittiba edenler olmadığı halde, yine o peygamberlik vazife-i kudsiyesinin hadsiz ücretini almışlar. Demek hüner, kesret-i etba' ile değildir. Belki hüner, rıza-yı İlahîyi kazanmaktır. Sen neci oluyorsun ki, böyle hırs ile "Herkes beni dinlesin" diye vazifeni unutup, vazife-i İlahiyeye karışyorsun? Kabul ettirmek, senin etrafına halkı toplamak Cenab-ı Hakk'ın vazifesidir. Vazifeni yap, Allah'ın vazifesine karışma. ([Lem'alar, Yirminci Lem'a](#))

İKİNCİ DÜSTURUNUZ:

Bu hizmet-i Kur'aniyede bulunan kardeşlerinizi tenkid etmemek ve onların üstünde faziletfüruşluk nev'inden gıpta damarını tahrik etmemektir.

Çünkü nasıl insanın bir eli diğer eline rekabet etmez, bir gözü bir gözünü tenkid etmez, dili kulağına itiraz etmez, kalb ruhun ayıbını görmez.. belki birbirinin noksanını ikmal eder, kusurunu örter, ihtiyacına yardım eder, vazifesine muavenet eder; yoksa o vücut-u insanın hayatı söner, ruhu kaçır, cismi de dağılır.

Hem nasılkı bir fabrikanın çarkları birbiriyle rekabetkârane uğraşmaz, birbirinin önüne tekaddüm edip tahakküm etmez, birbirinin kusurunu görerek tenkid edip sa'ye şevkini kırıp ataletle uğratmaz. Belki bütün istidadlarıyla, birbirinin hareketini umumî maksada tevcih etmek için yardım ederler, hakikî bir tesanüd bir ittifak ile gaye-i hilkatlerine yürürler. Eğer zerre mikdar bir taarruz, bir tahakküm karışsa; o fabrikayı karıştıracak, neticesiz akîm bırakacak. Fabrika sahibi de o fabrikayı bütün

---

bütün kırıp dağıtacak.

Tenkid, edebî, fennî ve kinâî asârı tetkik ile iyi ve fena cihetlerini şahsiyâta taarruz olmaksızın bilmuhâkeme göstermektir.

Gıpta, bir kimsenin nâil olduğu ni'metin zevâlini istemeksizin kendisi de o ni'mete nâil olmayı arzû etmektir.

Lûgat ma'nâları böyle olan iki tâbirden tenkid, hakikatte tahkir olmadığı gibi, gıpta da hased yâni, kıskançlık etmek değildir. Fakat, mâdem ki, nefis emmâredir. Söyleyene üstünlük fikrini verdirip onu enâniyete sürüklemesi ve söylenilene de "tahkir ediliyorsun" hissini verdirip hizmetin esâsı olan ihlâslı muhabbeti, birlik ve beraberliği bozması ihtimâli olduğundan bu kudsi hizmetteki kardeşlerin kusurlarını kendimizde mevcûd bilip, onlara acımak ve islâhlarına duâ etmek ve meziyyetlerini de kendimizde hâzır bilip, bir nev'i ayrılık demek olan gıptaya lüzûm hissetmeden onların meziyyetleriyle fikren ve hâlen şâkirâne yaşamak gerektir.

İhlâsı elde etmek ve muhâfaza etmek ve ihlâsı kıracak mânilerden sakınmak düstûrları şevkde dahi esâsdır. Tatbikatta maalesef bir vücûd haline gelmek ve tefânîlik, bazı mânilerle tahakkuk edemiyor. Ve bundandır ki, feyizli meyveler idrâk olunamıyor. Allah, cümlemizi ihlâsı tâmmı elde etmek ve muhâfaza için ihlâs dersini tam anlamak ve tatbik eylemek hepimize nasib buyursun. Âmin. Hulusi Ağabey

Sizler koca Isparta'yı değil, belki büyük bir memleketi tenvir edecek elektriklerin makinistleri hükmündesiniz. Makinenin çarkları birbirine muavenete mecburdur. Hem birbirini kıskanmak değil, belki bilakis birbirinin fazla kuvvetinden memnun olurlar. Şuurlu farzettığımız bir çark, daha kuvvetli bir çarkı görse memnun olur. Çünkü vazifesini tahfif ediyor. Hak ve hakikatın, Kur'an ve imanın hizmeti olan büyük bir hazine-i âliyeyi omuzlarında taşıyan zâtlar, kuvvetli omuzlar altına girdikçe iftihar eder, minnetdar olur, şükreder.

Sakın birbirinize tenkid kapısını açmayınız. Tenkid edilecek şeyler, kardeşlerinizden hariç dairelerde çok var. Ben nasıl sizin meziyyetinizle iftihar ediyorum, o meziyyetlerden ben mahrum kaldıkça, sizde bulunduğundan memnun oluyorum, kendimindir telakki ediyorum. Siz de üstadınızın nazarıyla birbirinize bakmalısınız. Âdetâ her biriniz ötekinin faziletlerine naşir olunuz. Kardeşlerimizden İslâmköy'lü Hâfız Ali Efendi, kendine rakib olacak diğer bir kardeşimiz hakkında gösterdiği hiss-i uhuvveti çok kıymetdar gördüğüm için size beyan ediyorum:

O zât yanıma geldi; ötekinin hattı, kendisinin hattından iyi olduğunu söyledim. O daha çok hizmet eder, dedim. Baktım ki; Hâfız Ali kemal-i samimiyet ve ihlas ile, onun tefevvuku ile iftihar etti, telezzüz eyledi. Hem üstadının nazar-ı muhabbetini celbettiği için memnun oldu. Onun kalbine dikkat ettim; gösteriş değil, samimî olduğunu hissettim. Cenab-ı Allah'a

---

şükrettim ki, kardeşlerim içinde bu âlî hissi taşıyanlar var. İnşâallah bu his büyük hizmet görecek. Elhamdülillah yavaş yavaş o his bu civarımızdaki kardeşlere sirayet ediyor. ([Barla Lahikası, 120. Mektup](#))

- Tenkit etmez.
- Ayıbını görmez.
- Bilakis noksanını ikmal eder.
- Kusurunu örter.
- İhtiyacına yardım eder.
- Vazifesine muavenet eder.
- Birbirinin önüne tekaddüm edip tahakküm etmez.
- Tenkit edip sa'ye şevkini kırıp ataletle uğratmaz.
- Belki bütün istidatlarıyla biribirinin hareketini umumi maksada tevcih etmek için yardım ederler.
- Hakiki bir tesanüd bir ittifak ile gaye-i hilkatlerine yürürler.

İşte ey Risale-i Nur şakirdleri ve Kur'anın hizmetkârları! Sizler ve bizler öyle bir insan-ı kâmil ismine lâayık bir şahs-ı manevînin âzalarıyız.. ve hayat-ı ebediye içindeki saadet-i ebediyeyi netice veren bir fabrikanın çarkları hükmündeyiz.. ve sahil-i selâmet olan Dâr-üs Selâm'a ümmet-i Muhammediyeyi (A.S.M.) çıkararak bir sefine-i Rabbaniyede çalışan hademeleriz. Elbette dört ferdden bin yüz onbir kuvvet-i maneviyeyi temin eden sırr-ı ihlası kazanmak ile tesanüd ve ittihad-ı hakikîye muhtacız ve mecburuz.

Evet üç elif ittihad etmezse, üç kıymeti var. Sırr-ı adediyet ile ittihad etse, yüz onbir kıymet alır. Dört kerre dört ayrı ayrı olsa, onaltı kıymeti var. Eğer sırr-ı uhuvvet ve ittihad-ı maksad ve ittifak-ı vazife ile tevafuk edip bir çizgi üstünde omuz omuza verseler, o vakit dörtbin dörtyüz kırkdört kuvvetinde ve kıymetinde olduğu gibi.. hakikî sırr-ı ihlas ile, onaltı fedakâr kardeşlerin kıymet ve kuvvet-i maneviyesi dört binden geçtiğine, pek çok vukuat-ı tarihiye şehadet ediyor.

Hademeleriz:

... [Risale-i Nur, Sefine-i Nuh](#) gibi Anadolu'yu Cebel-i Cudi hükmüne getirip, küre-i arzın yangınından ve tufanından kurtulmasına bir sebeptir. Çünkü za'f-ı imandan gelen tuğyan, ekser musibet-i âmmeyi celbettiği gibi; iman-ı fevkalâde kuvvetlendiren Risale-i Nur, o musibet-i âmmeyi dairesinin haricine bırakmağa rahmet-i İlahiye tarafından vesile oldu. Bu ehl-i dünya, bu Anadolu halkı Risale-i Nur'a girmeseler de ilişmesinler. Eğer ilişseler; yakında bekleyen yangınlar, tufanlar, zelzeleler ve taunların istilâsına uğrayacaklarını düşünsünler, akıllarını başlarına alsınlar. Madem biz onların

---

dünyalarına karışmıyoruz, onların da lüzumsuz bir halde bu derece âhiretimize karışmalarında onlara felâket getirmek ihtimali kavîdir. [\(Kastamonu Lahikası, 90. Mektup\)](#)

İttihad:

Ehl-i dalalet nefsin ve hevanın tesiriyle, kör ve akibeti görmeyen ve bir dirhem hazır lezzeti bir batman ilerideki lezzete tercih eden hissiyatın mukteziyatıyla, birbirine samimî olarak, muaccel bir menfaat ve hazır bir lezzet için şiddetli ittifak ediyorlar.

Evet dünyevî ve hazır lezzet ve menfaat etrafında aşağı, kalbsiz nefisperestler samimî ittifak ve ittihad ediyorlar. Ehl-i hidayet, âhirete ait ve ileriye müteallik semerat-ı uhreviyeye ve kemalâta, kalb ve aklın yüksek düsturlarıyla müteveccih oldukları için, esaslı bir istikamet ve tam bir ihlas ve gayet fedakârane bir ittihad ve ittifak olabilirken; enaniyetten tecerrüd edemedikleri için, ifrat ve tefrit yüzünden, ulvî bir menba-ı kuvvet olan ittifakı kaybedip, ihlas da kırılır ve vazife-i uhreviye de zedelenir. Kolayca rıza-yı ilahî de elde edilmez. [\(Lem'alar, Yirminci Lem'a\)](#)

Hayat, vahdet ve ittihadın neticesidir. İmtizackârane ittihad gittiği vakit, manevî hayat da gider. *وَأَعَزَّتْ لَوْ* işaret ettiği gibi, tesanüd bozulsa cemaatin tadı kaçır. Bilirsiniz ki; üç elif ayrı ayrı yazılsa kıymeti üçtür. Tesanüd-ü adedî ile içtima etse, yüzonbir kıymetinde olduğu gibi.. sizin gibi üç-dört hâdim-i hak, ayrı ayrı ve taksim-ül a'mal olmamak cihetiyle hareket etse, kuvvetleri üç-dört adam kadardır. Eğer hakikî bir uhuvvetle, birbirinin faziletleriyle iftihar edecek bir tesanüdle, birbirinin aynı olmak derecede bir tefani sırrıyla hareket etseler; o dört adam, dörtyüz adam kuvvetinin kıymetindedirler. [\(Barla Lahikası, 120. Mektup\)](#)

Vukuat-ı tarihiye:

Bedir savaşı, Çanakkale Zaferi,..

Bu sırrın sırrı şudur ki: Hakikî, samimî bir ittifakta herbir ferd, sair kardeşlerin gözüyle de bakabilir ve kulaklarıyla da işitebilir. Güya on hakikî müttehid adamın herbiri yirmi gözle bakıyor, on akılla düşünüyor, yirmi kulakla işitiyor, yirmi elle çalışıyor bir tarzda manevî kıymeti ve kuvvetleri vardır.

(Haşiyeye): Evet sırr-ı ihlas ile samimî tesanüd ve ittihad, hadsiz menfaate medar olduğu gibi; korkulara hattâ ölüme karşı en mühim bir siper, bir nokta-i istinaddır. Çünkü ölüm gelse, bir ruhu alır. Sırr-ı uhuvvet-i hakikiye ile rıza-yı İlahî yolunda, âhirete müteallik işlerde, kardeşleri adedince ruhları olduğundan biri ölse, "Diğer ruhlarım sağlam kalsınlar; zira o ruhlar her vakit sevabları bana kazandırmakla manevî bir hayatı idame ettiklerinden ben ölmüyorum." diyerek, ölümü gülerken karşılar. "Ve o ruhlar vasıtasıyla sevab cihetinde yaşıyorum, yalnız günah cihetinde ölüyorum." der, rahatla yatar.

Şahsı manevi sırrı:

İhlas ve dayanışma duygusu ile şirket-i maneviyeye ortak olan bir Nur talebesi, o şirketin daimi bir hissedarı olur. Bu manevi şirkete ortak olmayı başarmış bir Nur talebesi ölse bile, şirketin hayatta olan diğer ortakları yaşadığı müddetçe şirkete sevap kazandırmaya devam edeceklerdir. Şirketin havuzunda biriken sevaplar dağıtılırken hayatta olma şartı yoktur, ölmüş olsa bile aynı hayatta gibi o sevaplardan hissesini alır.

Ölümün sırrını anlamış bir mümin, ölümden ancak sevaptan mahrum kalacağı için korkar, madem sevap noktasından böyle bir çözüm var, o zaman ölümden korkmak diye bir şey ortada kalmıyor. Bir Nur talebesi maddi olarak ölse bile, manevi açıdan milyonlarca Nur talebesi sayesinde yaşıyor demektir.

ÜÇÜNCÜ DÜSTURUNUZ:

Bütün kuvvetinizi ihlasta ve hakta bilmelisiniz.

Evet kuvvet haktır ve ihlastadır. Haksızlar dahi, haksızlıkları içinde gösterdikleri ihlas ve samimiyet yüzünden kuvvet kazanıyorlar.

HAK:

1. Doğru, gerçek. Batılın zıttı.
2. Sünnetullahı uygun hareket etmek.

Müslümanın her hali hak olmadığı gibi; kafirin her hali de batıl olmayabilir. Kafirdeki hak bir sıfat Müslümandaki batıl bir sığata galip gelebilir, bundan daha doğal bir durum olamaz.

Mesela; dürüstlük bir haktır. Yahudi bir tüccar bu hakka riayet ediyor iken, Müslüman tüccar riayet etmiyor ise; hak burada Yahudi tüccarın elinde tezahür ediyor demektir. Yahudi tüccar bu noktada hakkı temsil ediyor iken, Müslüman tüccar hile yaptığı için batılda gidiyor demektir.

İşte hakkın üstünlüğü, kuvveti ve meziyeti; hak kimin elinde ise ona geçiyor. Yani

---

dürüstlüğün meziyeti ve kuvveti dürüstlük ile beraber gezer, dürüstlük şunda iken onun kuvvet ve meziyeti başkasında olabilir denilemez.

Mesela; çelik kılıcın tahta kılıca karşı fitri bir üstünlüğü vardır. Bu üstünlük çelik kılıcın zatına ait bir üstünlüktür. Öyle ise çelik kılıç kimin elinde ise kılıca ait üstünlük de onun elinde demektir.

İsrail uçak, top, tank yaparken Müslümanlar kahvede kumar oynayıp boş oturur ise; uçak, tank ve topun kuvveti İsrail'in elinde bir hak olur. Müslümanların kimlik olarak hak olması bu hakka galebe çalmıyor, bu bir âdetullahtır. Örnekleri çoğaltmak mümkündür.

İhlas da aynı dürüstlük gibi bir vasıftır, hangi kalpte ise ona güç verir. Kafir birisinin kalbinde ihlas varken, Müslüman birisinin kalbinde riya varsa; elbette ihlas onu çiğneyip geçer. Ancak her ikisi de ihlas ile hareket ederse; elbette Allah Müslüman'a yardım eder.

Samimî bir ihlas, şerde dahi olsa neticesiz kalmaz. Evet ihlas ile kim ne isterse Allah verir.

{**(Haşiye-1):** Evet, **مَنْ طَلَبَ وَجَدَ وَجَدَ** bir düstur-u hakikattir. Külliyeti geniş ve genişliği mesleğimize de şamil olabilir.} [\(Lem'alar, Yirminci Lem'a.\)](#)

Evet kuvvet hakta ve ihlasta olduğuna bir delil, şu hizmetimizdir. Bu hizmetimizde bir parça ihlas, bu davayı isbat eder ve kendi kendine delil olur. Çünkü yirmi seneden fazla kendi memleketimde ve İstanbul'da ettiğimiz hizmet-i ilmiye ve diniyeye mukabil, burada sizinle yedi-sekiz senede yüz derece fazla edildi.

Halbuki, kendi memleketimde ve İstanbul'da burada benimle çalışan kardeşlerimden yüz, belki bin derece fazla yardımcılarım varken, burada ben yalnız, kimsesiz, garib, yarım ümmi, insafsız memurların tarassudat ve tazyikatları altında yedi-sekiz sene sizinle ettiğim hizmet; yüz derece eski hizmetten fazla muvaffakiyeti gösteren manevî kuvvet, sizlerdeki ihlastan geldiğine kat'iyen şübhem kalmadı.

Hem itiraf ediyorum ki: Samimî ihlasınızla, şan ü şeref perdesi altında nefsimi okşayan riyadan beni bir derece kurtardınız. İnşâallah tam ihlasa muvaffak olursunuz, beni de tam ihlasa sokarsınız.

Bilirsiniz ki, Hazret-i Ali (R.A.) o mu'cizevari kerametiyle ve Hazret-i Gavs-ı A'zam (K.S.), o hârika keramet-i gaybiyesiyle, sizlere bu sırr-ı ihlasa binaen iltifat ediyorlar ve himayetkârane teselli verip hizmetinizi manen

---

alkışlıyorlar. Evet hiç şübhe etmeyiniz ki, bu teveccühleri, ihlasa binaen gelir. Eğer bilerek bu ihlası kırsanız, onların tokadını yersiniz. Onuncu Lem'adaki şefkat tokatlarını tahattur ediniz.

Böyle manevî kahramanları arkanızda zahîr, başınızda üstad bulmak isterseniz مَهْسُفًا يَأْتِ وَنُرُؤِي وَ sırrıyla ihlas-ı tâmmı kazanınız. Kardeşlerinizin nefislerini nefsinize; şerefte, makamda, teveccühte, hattâ menfaat-ı maddiye gibi (ihlası kıran 1. Mani) nefsin hoşuna giden şeylerde tercih ediniz.

Hattâ en latif ve güzel bir hakikat-ı imaniyeyi muhtaç bir mü'mine bildirmek ki; en masumane, zararsız bir menfaattir. Mümkün ise, nefsinize bir hodgâmlık gelmemek için, istemeyen bir arkadaş ile yaptırması hoşunuza gitsin. Eğer "Ben sevab kazanayım, bu güzel mes'eleyi ben söyleyeyim" arzunuz varsa, çendan onda bir günah ve zarar yoktur. Fakat mabeyninizdeki sırr-ı ihlasa zarar gelebilir.

Hazret-i Şeyh-i Geylanî, hizmet-i Kur'aniyeye nazar-ı dikkati celbetmek ve o hizmet-i Kur'aniye âhircamanda dağ gibi büyük bir hâdise olduğuna işaret için, kerametkârane şu hizmette istidad ve liyakatımın pek fevkinde bulunması ve fedakâr, çalışkan kardeşlerimle çalıştığımıza fazilet noktasından değil, belki sebkatiyet noktasından ismimi bir derece göstermesi beni epey zamandır düşündürüyordu. Acaba bunun izharında manevî bir zarar bana terettüb eder, bir gurur, bir hodfüruşluk getirir diye sekiz-on senedir tevakkuf ettim. Bugünlerde izhara bir ihtar hissettim.

Hem kalbime geldi ki: Hazret-i Şeyh bana bir pâyeye vermedi. Belki Said isminde bir müridim mühim bir hizmette bulunacak, fitne ve belalardan izn-i İlahî ile ve Şeyh'in duasıyla ve himmetiyle mahfuz kalacak.

Hem uzak yerde taşlar görünmez, dağlar görünür. Demek sekiz yüz sene bir mesafede görünen, hizmet-i Kur'aniyenin şâhikasıdır; yoksa Said gibi karıncalar değil. Madem bu keramet-i Gavsıyeyi ilân ve izharından, Kur'an şakirdlerinin ve hizmetkârlarının şevki artıyor, elbette arkalarında Şeyh-i Geylanî gibi kahramanlar kahramanı zâtlar himmet ve dualarıyla ve izn-i İlahî ile himaye ettiklerini bilseler, şevk ve gayretleri daha artar.

Elhasıl: Bunu, kardeşlerimi fazla şevke ve ziyade gayrete getirmek için izhar ettim. Eğer kusur etmiş isem, Cenab-ı Hak afvetsin. ([Sikke-i Tasdik-i Gaybi, Sekizinci Lem'a](#))

İhlas-ı tam:

Hâfız Ali ile Hüsrev'in birbirleriyle ciddî bir mahviyet içinde kardeşlik irtibatları, Risale-i İhlas'ın tam sırrına mazhar olduğunuzu bana ihsas etti, ümidlerimi fevkalâde kuvvetlendirdi. ([Kastamonu Lahikası, 1. Mektup](#))

Kardeşlerinizin nefislerini nefsinize şerefte, makamda, teveccühte, hattâ menfaat-i maddiye gibi nefsin hoşuna giden şeylerde tercih ediniz; cümlesini örnekleyerek açıkla mısınız?

Müslümanlar, tahkiki iman sayesinde tam ihlası elde ettikleri için, dünyevi hiçbir menfaat onları kardeşlerine tercih ettiremez. Yani dünya menfaati noktasında daima kardeşini kendine tercih eder. Bir maddi menfaat söz konusu olsa, bu menfaati önce Müslüman kardeşine takdim eder. Kendi nefsinin ileri sürmez.

Maddi menfaat, insanların en çok aldandıkları ve en çok tamah edilen bir konu olduğu için, bu hususta kardeşini kendine tercih eden, diğer hususlarda kolaylıkla fedakarlık yapabilir.

Özellikle iman ve Kur'an hizmetinde ise makam, şeref, teveccüh gibi nefsin mükafat ve lezzet saydığı şeylerde samimi bir Müslüman, kardeşini kendinin önüne geçirmesi gerekir. İşte Allah katında en makbul makam budur. Şayet tersini yapıp, makam ve teveccühte kendi nefsinin önüne sürerse, samimiyetten düşer ve Allah katında da değer ve makamı kalmaz. Bu konuda şöhret şiar olmuş insanlar sahabelerdir. Sahabelerdeki bu haslete "**isar**" denilmiştir. Yani kendisi muhtaç olduğu halde, başkasına nimet vermek, cömertlik ve ikrâmda bulunmak demektir.

Üstat bu manayı şöyle tarif ediyor:

"Sahabelerin, sena-i Kur'aniyeye mazhar olan 'İsar hasletini' kendine rehber etmek, yâni hediye ve sadakanın kabulünde başkasını kendine tercih etmek; ve hizmet-i diniyenin mukabilinde gelen menfaat-ı maddiyeyi istemeden ve kalben taleb etmeden, sırf bir ihsan-ı İlâhî bilerek, nâsdan minnet almıyarak ve hizmet-i diniyenin mukabilinde de almamaktır. Çünkü hizmet-i diniyenin mukabilinde dünyada bir şey istenilmemeli ki ihlâs kaçmasın. Çendan hakları var ki, ümmet onların maişetlerini temin etsin. Hem zekâta da müstehaktırlar. Fakat bu istenilmez; belki verilir. Verildiği vakitte, hizmetimin ücretidir denilmez. Mümkün olduğu kadar kanaatkârane başka ehil ve daha müstehak olanların nefsinin kendi nefsinin tercih etmek sırrına mazhariyetle, bu müdhiş tehlikeden kurtulup ihlâsı kazanabilir."

Sahabelerin binlerce misalinden bir tane misal:

Sahabeler toplanmışlar, derin bir huzur ve mutluluk içinde Allah Resûlünü

---

dinliyorlardı. Fahr-i Kâinat Efendimiz ise, Âl-i İmran Sûresi'nden şu âyet-i kerimeyi okuyordu.

“Muhtaçlara ve fakirlere yardım ederken malınızın kötüsünü değil de iyisini vermedikçe, olgun bir imana kavuşamazsınız. İmanda en yüksek mertebeye çıkmak istiyorsanız, yoksullara malınızın en hoşuna gidenini bağışlayınız.”

Âyet-i kerimeyi büyük bir dikkat ve hassasiyetle dinleyenlerden Ebû Tâlhâ'nın Medine'de Peygamberimiz (asm)'in mescidine yakın bir yerde, içinde altı yüz hurma ağacı bulunan pek kıymetli bir bahçesi vardı. Sık sık dâvet ettiği Resûlûllah (asm)'a burada ikramda bulunurdu. Bu zât derin bir çöşku içinde âyet-i kerimeyi dinledikten sonra ayağa kalkarak şöyle dedi:

“Yâ Resûlûllah benim servetim içinde en kıymetli ve bana en sevgili olan, şehrin içindeki sizin de bildiğiniz bahçemdir. Bu andan itibaren Allah rızası için onu, Allah'ın Resûlüne bırakıyorum. İsteddiğiniz gibi tasarruf eder, dilediğiniz fakire verebilirsiniz.”

Bu sözleri söyledikten sonra Ebû Tâlhâ, sevinçli ve neşeli bir hâlle kararını uygulamak için Mescid'den çıkarak bahçeye doğru gitti. Ebû Tâlhâ'nın hanımı Rumeysâ, bahçedeki bir hurma ağacının gölgeliğinde oturmuştu. Tâlhâ, bahçe duvarına kadar geldi ama içeriye girmedi. Onun geldiğini gören hanımı Rumeysâ: Ebû Tâlhâ, duvarın dışında ne bekliyorsun, içeri gelsene?” dedi. Ebû Tâlhâ:

“Ben içeri giremem, Rumeysâ, sen de eşyânı toplayıp dışarı çıkar mısın?” dedi. Rumeysâ biraz şaşırıldı:

“Neden, bu bahçe bizim değil mi?” Ebû Tâlhâ:

“Hayır, artık bu bahçe bizim değil, şu andan itibaren Medine fukârasınındır.” dedi.

Sonra da Hz. Peygamber (asm)'den dinlediği âyet-i kerimeyi ve verdiği kararını hanımına anlattı. Rumeysâ hanım bu sözler karşısında, hiç tereddüt etmeden şunu sordu:

“İkimiz nâmına mı, yoksa sadece kendi şahsın için mi bağışladın?”

“İkimiz namına bağışladım.” cevabını alınca da:

“Allah senden razı olsun Ebû Tâlhâ. Etrafımızdaki fakirleri gördükçe, ben de aynı şeyi düşünürdüm de sana söylemeye bir tülü cesaret edemezdim. Allah bu hayrımızı kabûl buyursun, bekle öyleyse bahçeden çıkıp ben de yanına geliyorum!”

* * *

Bir hakikat-ı imaniyeyi muhtaç bir mü'mine bildirmek ki: Bu sevabı ben kazanayım, bu insanları ben irşad edeyim, benim sözümü dinlesinler." diye,

---

karşısındaki hakikî kardeşi ve cidden muhabbet ve muavenetine ve uhuvvetine ve yardımına muhtaç bir zâta karşı rekabetkârane vaziyet alır. "Şakirdlerim ne için onun yanına gidiyorlar? Ne için onun kadar şakirdlerim bulunmuyor?" diye, enaniyeti oradan fırsat bulup, mezzimum bir haslet olan hubb-u câha temayül ettirir, ihlası kaçıırır, riya kapısını açar. ([Lem'alar](#), [Yirminci Lem'a](#))

DÖRDÜNCÜ DÜSTURUNUZ:

Kardeşlerinizin meziyetlerini şahıslarınızda ve faziletlerini kendinizde tasavvur edip, onların şerefleriyle şâkirane iftihar etmektir.

Ehl-i tasavvufun mabeyninde "fena fi-ş şeyh, fena fi-r resul" ıstılahatı var. Ben sofi değilim. Fakat onların bu düsturu, bizim meslekte "fena fi-l ihvan" suretinde güzel bir düsturudur. Kardeşler arasında buna "tefani" denilir. Yani, birbirinde fâni olmaktır. Yani: Kendi hissiyat-ı nefsanîyesini unutup, kardeşlerinin meziyat ve hissiyatıyla fikren yaşamaktır.

Zâten mesleğimizin esası uhuvvettir. Peder ile evlâd, şeyh ile mürid mabeynindeki vasıta değildir. Belki hakikî kardeşlik vasıtalarıdır. Olsa olsa bir üstadlık ortaya girer. Mesleğimiz "Haliliye" olduğu için, meşrebimiz "hillet"tir. Hillet ise, en yakın dost ve en fedakâr arkadaş ve en güzel takdir edici yoldaş ve en civanmerd kardeş olmak iktiza eder. Bu hilletin üss-ül esası, samimî ihlastır. Samimî ihlası kıran adam, bu hilletin gayet yüksek kulesinin başından sukut eder. Gayet derin bir çukura düşmek ihtimali var. Ortada tutunacak yer bulamaz.

"Ehl-i tasavvufun mâbeyninde fenâ fi'ş-şeyh, fenâ fi'r-resul ıstılahatı var. Ben sofi değilim. Fakat onların bu düsturu, bizim meslekte fenâ fi'l-ihvân..." Devamıyla izah eder misiniz?

Cenâb-ı Hak âhir zamanda Mehdi (a.s.) dönemine kadar, insanlığın idâre ve terbiyesinde şahısları kullanmıştır. Bu dönemlerde ferdiyet esas olup, şahıs merkezli terbiye ve kemâlat tarzını tensip etmiştir.

İşte bu sebebe binâen yüzyıllardır tarikat ehli, seyr-i süluk ve mânevi terakkilerinde, şeyhlerini esas almış ve onların murâkabesi altında neşv-û nema bulmuşlardır.

Buna binâen bir mürit, şeyhine karşı irâdesiz olup teslimiyet içindedir. Eskilerin tâbiriyle, **Mürit, Şeyh'in elinde ve murâkabesinde, gassalın önündeki meyyit gibidir.**

İşte mânevîyat ehli, sahib-i rüşd ve ihtisâs sahibi hakiki meşâyih'in yanında ve halka-i tedrisatında mühim insanlar yetişmiş ve şahıs olarak ümmetin sâhil-i selâmete çıkmasında ciddi vazife ifâ etmişlerdir.

Tarikatta ve tasavvufta Şeyh'in murâkabesiyle başlayan mânevi terakki ve seyr-i süluk, müridin Şeyh'inde fâni olmasıyla ilerler. Daha sonra bu fâni olma muâmelesi şeyhinden Resul-u Kibriyâ'ya, oradan da Allah'ta fâni olmaya intikâl eder.

Yani müridin nazarında terâkki; önce Şeyh'in murâkabesi, daha sonra Resul-i Kibriyâ'nın murâkabesi, sonra da Allah'ın tahtı tasarrufu ve murâkabesi silsilesiyle neticelenir.

Bundaki sır şudur; mürit bu sistemle her zaman takip ve kontrolde olduğunu bilir. Hayatında istikâmetini bulur. Şeriatın dairesinde kendini muhâfaza eder.

Ancak, şahıs merkezli olan bu sistem, âhir zamanda şahs-ı mâneviye intikâl eder. Şahıs yerine Cemaat girer. Zirâ, zaman cemaat zamanıdır.

Mânevi sistem bu esasa geçince, tarikattaki şahıs merkezli terbiye sistemi zayıflar ve geriler. İşte Üstadımız'ın, **“Zaman tarikat zamanı değildir.”** ifâdesi bu anlamdadır.

Tarikattaki ilk basamak olan Şeyh'te fani olma, âhir zamanda Cemaatte fâni olma ve Cemaati teşkil eden kardeşler arasında ki **tefâni** sırrına intikâl eder.

Dolayısı ile Şeyh'in murâkabesini Cemaatin şahs-ı mânevisi üstlenir. O halde, fenâ fi'l-ihvan düsturu muvâcehesinde, her bir Nur Talebesi hizmetteki hakiki kardeş ve dava arkadaşlarına karşı ihlâs ve samimiyetini ve fedakârlığını muhâfaza edip, kardeşlerin kemâlat ve haseneleriyle iftihar ederler. O kardeşlerin teşkil ettiği Cemaatin şahs-ı mânevisini bir veliyy-i kâmil telâkki edip, aynı mânevi murâkabenin burada da olduğuna itikat ederek, hizmette kusur işlememe gayreti ile istikâmette devam eder.

Hizmetteki kardeşlerini kendisine bir mürşit, bir mukız, bir muâvin ve kardeş olarak bilir. Bu tarz yaklaşım tarikattaki bir şeyhin murâkabe, irşad ve mânevîyatından daha disiplinli, daha müessir ve daha yüksektir.

* * *

Tefâni sırrı:

MEZİYET: İyilik. İyi ve salih hareket ve faaliyet. (Dünyaca havas tanınan insanlardaki meziyet, sebebi tevazu' ve mahviyet iken, tahakküm ve tekebbüre sebep olmuştur.)

FAZİLET: Değer, meziyet, iyilik, ilim ve îmân, irfan itibârı ile olan yüksek derece. Dini ve ahlâkî vazîfelere riâyet derecesi. Fazl ve hüner cihetiyle olan yüksek derece. Bir şeyin başka şeylerden cemâl ve kemal ve fayda cihetiyle üstünlüğü, müreccah olmasına sebep olan keyfiyet. (Zâta mahsus hasletin cem'i "**fazâil**" dir.)

Sâlisen: hizmeti îmâniyede beraber çalışanlarda elbette her bakımdan müsâvât olamaz. Anlayış, anlatış ve amel ediş gibi hassaları ayrı ayrı olur. Öyle ise bir tatbikat yapalım: Îmân hizmetindeki iki zâttan biri çok anlayışlı diğeri az anlayışlı ise, çok anlayışlı olan tevâzû gösterecek; az anlayışlı hizmet arkadaşına tahakküm etmeyecek. Az anlayışlı da, bu çok anlayışlı hizmet arkadaşına rekâbet değil, gıpta dahi etmeyecek. Onu vücûdu hizmetin g anlaşılmaya vesile olduğundan dolayı, böyle değerli bir kardeşle bu kudsi hizmette beraber çalışmayı lâıyk gören Rabbine hamd ve şükür edecektir. Birinde enâniyetsiz tevâzu, diğeriinde şâkirâne iftihâr olacaktır. Tefâni, birbirinde fâni olmak yâni, kendi hissiyâtı nefsâniyesini unutûp kardeşlerinin meziyyât ve hissiyâtıyla fikren yaşamaktır. İhlâstaki târife göre kalıplar ayrı, kalbler maksadlar bir, elemeler sevinçler meziyet ve faziletler umûm kardeşlerin malı haline gelmesiyle tefâni olur. *(Hulusi Ağabey'in Notları)*

Hakka hizmet, büyük ve ağır bir defineyi taşımak ve muhafaza etmek gibidir. O defineyi omuzunda taşıyanlara ne kadar kuvvetli eller yardıma koşsalar daha ziyade sevinir, memnun olurlar. Kiskanmak şöyle dursun, gayet samimî bir muhabbetle o gelenlerin kendilerinden daha ziyade olan kuvvetlerini ve daha ziyade tesirlerini ve yardımlarını müftehirane alkışlamak lâzım gelirken, nedendir ki rekabetkârane o hakikî kardeşlere ve fedakâr yardımcılara bakılıyor ve o hal ile ihlas kaçıyor. [\(Lem'alar, Yirminci Lem'a\)](#)

Risale-i Nur'un tenbel bir şakirdi, fakat elmas kalemler kardeşlerinin gayret ve faaliyetiyle iftihar eden... [\(Sikke-i Tasdik-i Gaybi, Yirmi Yedinci Mektup'tan, Mehmet Feyzi'nin Şefkat Tokadır.\)](#)

Hâfız Ali'nin ihlasından gelen ifadesi ve Hüsrev'i fevkalâde ihlas noktasında takdir etmesi; ve Hüsrev de gayet büyük ve bâki bir hissesini bırakıp benim eskiden beri tekrar ettiğim bir davam ki; "Risale-i Nur'un hakikî şakirdleri hizmet-i imaniyeyi herşeyin fevkinde görür, kutbiyet de verilse ihlas için hizmetkârlığı tercih eder" beni o davada bilfiil tasdik etmesi cihetinden, bütün kuvvetimizle bu gibi kardeşlerimizi tebrik ediyoruz. [\(Kastamonu Lahikası, 161. Mektup\)](#)

Risale-i Nur'un mayası ve meşrebi tefekkür ve şefkat olduğu cihetle, Hazret-i İbrahim'in (A.S.) hususî meşrebi olan tefekkür ve şefkat noktasında tam tevafuk etmek sırrıyla şu surede daha ziyade Risale-i Nur'u kucağına alıyor. [\(Şualar, Birinci Şua\)](#)

Kiskanmak şöyle dursun, gayet samimî bir muhabbetle o gelenlerin kendilerinden daha ziyade olan kuvvetlerini ve daha ziyade tesirlerini ve yardımlarını müftehirane alkışlamak lâzım gelirken, nedendir ki

---

rekabetkârane o hakikî kardeşlere ve fedakâr yardımcılara bakılıyor ve o hal ile ihlas kaçıyor. (...)

Bu marazın çare-i yegânesi: Nefsini ittiham etmek ve nefesine değil, daima karşısındaki meslekdaşına tarafdâr olmak. Fenn-i Âdâb ve İlm-i Münazara'nın üleması mabeynindeki hakperestlik ve insaf düsturu olan şu: "Eğer bir mes'elenin münazarasında kendi sözünün haklı çıktığına tarafdâr olup ve kendi haklı çıktığına sevinse ve hasmının haksız ve yanlış olduğuna memnun olsa, insafsızdır." Hem zarar eder. Çünkü haklı çıktığı vakit o münazarada bilmediği bir şeyi öğrenmiyor, belki gurur ihtimaliyle zarar edebilir. Eğer hak hasmının elinde çıksa; zararsız, bilmediği bir mes'eleyi öğrenip, menfaatdar olur, nefsin gururundan kurtulur. Demek insafli hakperest, hakkın hatırı için nefsin hatırını kırıyor. Hasmının elinde hakkı görse, yine rıza ile kabul edip, tarafdâr çıkar, memnun olur. ([Lem'alar, Yirminci Lem'a](#))

Hırs-ı şöhret, hubb-u câh, makam sahibi olmak, emsaline tefevvuk etmek gibi hisler ve insanlara iyi görünmek, tasannu'kârane haddinden fazla kendine ehemmiyet verdirmek ve tekellüfkârane lâyük olmadığı yüksek makamlarda görünmek tarzını takınmak ile riya eder. Risale-i Nur şakirdleri ene'yi nahnü'ye tebdil ettikleri, yani enaniyeti bırakıp, Risale-i Nur dairesinin şahs-ı manevîsinin hesabına çalışması, ben yerine biz demeleri ve ehl-i tarîkatın "fena fi-ş şeyh" ve "fena fi-r resul" ve nefsi emmareyi öldürmek gibi riyadan kurtaran vasıtaların bu zamanda birisi de "fena fi-l ihvan" yani şahsiyetini kardeşlerinin şahs-ı manevîsi içinde eritip öyle davrandığı için, inşaallah ehl-i hakikatın riyadan kurtulmaları gibi, bu sır ile onlar da kurtulurlar. ([Kastamonu Lahikası, 115. Mektup](#))

* * *

Üstad "Mesleğimiz halilidir" diyor. Bu ne demektir?

"Risale-i Nurun mayası ve meşrebi tefekkür ve şefkat olduğu cihetle Hazret-i İbrahim'in (A.S.) hususî meşrebi olan tefekkür ve şefkat noktasında tam tevafuk etmek sırrıyla..." ([Şualar, Birinci Şua, İkinci Ayet](#))

Hz. İbrahime "**halilullah**" denir. Bu, "**Allah İbrahimi halil / dost edindi.**"(Nisa, 4/125) ayetine dayanır.

Hz. İbrahim, Cenab-ı Hakkın cemalî isimlerine mazhar biri olduğundan yumuşak huylu, son derece merhametli idi. Onun bu durumunu, putlara tapanlara beddua etmeyip Allahın **Ğafur** ve **Rahim** isimlerine havale etmesinde görebiliriz.

Nur talebeleri "**muhabbet fedaileri**" olduğundan onların meslek ve meşrebi Hz.

İbrahime daha yakındır. Bundan dolayı mesleğimiz "**Haliliye**" olmaktadır.

Bedir savaşında esir alınan müşriklere ne muamele edileceği konuşulurken, Hz. Ebu Bekir, fidye karşılığında serbest bırakılmalarını teklif eder. Hz. Ömer ise, öldürülmelerini söyler. Hz. Peygamber (a.s.m), Hz. Ebu Bekir'i Hz. İbrahim ve Hz. İsa'ya; Hz. Ömer'i de, Hz. Nuh ve Hz Musa'ya benzetir.

Hz. İbrahim, Cenab-ı Hakk'a şöyle yalvarmıştır.

"Ya Rabbi, kim bana tâbî olursa, bendendir. Kim de bana karşı gelirse, şüphesiz sen Gafur'sun, Rahim'sin." (İbrahim, 14/36)

Hz. İsa, ümmetinden olup da zamanla tevhidi bırakıp teslise sapanlar hakkında şöyle der:

"Ya Rabbi, onlara azab edersen, şüphesiz onlar senin kullarıdır. Eğer onları bağışlarsan, şüphesiz sen Aziz'sin, Hakim'sin." (Maide, 5/118).

Görüldüğü gibi, cemali tecelliye mazhar bu iki peygamber, ümmetlerinden haddi aşanlar için beddua etmemişlerdir.

Celâlî tecelliye mazhar olan Hz. Nuh ve Hz. Musa'nın duaları ise, farklıdır. Hz. Nuh, hakkı kabulden kaçan kavmi hakkında yaptığı duada şöyle der:

"Ya Rabbi, yeryüzünde bir tek kafiri bile sağ bırakma..." (Nuh, 71/26).

O tarîkler içinde, kasır fehmiyle Kur'andan istifade ettiğim "**Acz** ve **fakr** ve **şefkat** ve **tefekkür**" tarîkidir. (Mektubat, s. 458)

* * *

Neden bu zamanda şefkatin çok ehemmiyeti var?

Bu zamanda maddeci düşünce insanı makineleştirip yalnızlaştırmıştır. İnkarcı ideolojiler, insanlara nefret ve kini aşılamiş ve birbirlerini kırmasını ve vurmasını telkin etmiştir. Birinci ve İkinci Dünya savaşları, onun akabinde soğuk savaş süreci insanları kamplara bölüp birbiri ile sürekli düşman vaziyetini vermiş. Hal böyle olunca insanlar arasında zulüm ve acımasızlık bir tabiat haline gelmiş ve kuvvetlilerin zayıfları ezmesi bir felsefe haline gelmiştir; "Büyük balık küçük balığı yutar." tabiri bu hastalığın bir tezahürüdür.

Özet olarak, her dönemin nasıl kendine özgü bir hastalığı varsa, bu dönemin de en büyük hastalığı kin, düşmanlık ve kavgadır. Öyle ise bu hastalığın reçete ve ilacı şefkat ve sevgidir. Bu sebeple bu zamanda şefkatin öne çıkması ve insanların ahlak ve mizacına nakşedilmesi gerekiyor.

Nasıl Mevlana Hazretleri kendi döneminde Moğol istilasının da sevki ile tabiat ve karakter haline gelen düşmanlığa karşı sevgiyi reçete olarak takdim etmiş ise, bu zamanda da Risale-i Nurlar zulüm ve düşmanlık hissine karşı şefkat reçetesini öne çıkartıp takdim ediyor diyebiliriz.

İnsanlığın bu zamanda en önemli ilacı ve gereksinimi iman ve şefkattir.

Hz. Musa ise, şöyle yalvarır:

"Ya Rabbi, onların mallarını mahvet, kalblerini sık. Onlar, can yakıcı azabı görmedikçe iman etmeyecekler."(Yunus, 10/88).

* * *

"... Peder ile evlat, şeyh ile mürid mabeynindeki vasıta değildir." cümlesini hakikate tatbik edebilir misiniz?

Peder ile evlad, şeyh ile mürid mabeynindeki vasıtaların ne olduğunu izah ve tespit edersek, mesele daha iyi anlaşılır.

Evlat babasına karşı -haksız da olsa- itiraz edemez, ona saygı ve hürmet ile mükelleftir. Babanın, şeriatın emirleri dışında, evladı üzerinde mutlak bir otoritesi vardır; evlat bu otoriteyi sarsamaz, sarssa isyan ve günaha girmiş olur. Yani evlat babasına karşı gelemmez, onu tenkit edemez.

Tarikat geleneğinde ise; müridin şeyhine karşı tam bir teslimiyet içinde olması iktiza eder.Müridin şeyhini sorgulaması ve tenkit etmesi tarikatın adabına zıt bir durumdur. Hatta bu manayı güzel tarif eden şöyle bir darb-ı emsal vardır; **"Mürid şeyhinin önünde, mevtanın imamın önünde durduğu gibi olmalıdır."** Yani mürid şeyhinde tam fena bulup, ona tam teslimiyet etmelidir.

Kardeşin kardeşi ile münasebetinde ise; bu mutlak itaat ve hürmet esası değil, eşit; ama saygı ve sevgi esasına dayanan meşveret esası hakimdir. Yani bir Nur Talebesi, başka bir Nur talebesini, babası ya da şeyhi gibi telakki edip, ona mutlak bir itaat içine girmek ile mükellef değildir. Onu müspet anlamda sorgular ve tenkit edebilir. Bu meşveretin ana umdelerindedir. Tabiri yerinde ise; meşveret açısından rütbe ve mevki olarak Nur talebeleri bir tarağın eşit dişleri gibi olmalıdır. Hiçbir Nur talebesi diğerine baba ve şeyh edasını takınamaz, onlar üstünde mutlak bir otorite tesis edemez, bu kardeşlik ilkesine aykırı olur.

Üstad Hazretleri cemaat manasını deruhte eden iman hizmetimizde, bu ilişkiler ve vasıtalar değil, kardeşlik ilişkileri ve vasıtaları hakimdir diyerek, kolektif iman hizmetinde bu iki tarzı benimsemiyor, onun yerine kardeşlik hukukunu ve ilkesini tesis ediyor.

Hizmet dairesi içinde bir şahsı üstad veya şeyh gibi telakki etmenin ve ona öylece bağlanmanın çok riskli ve tehlikeli yönleri vardır. Bunlardan birkaç tanesini maddeler halinde takdim edelim.

Birinci olarak; böyle bir şahsa muhalif veya onun ayarında başka ağabeyler olursa, o zaman cemaatte kamplaşma ve ayrışma baş gösterir.

İkinci olarak; enaniyet ve benlik duyguları tahrik edilmiş olur.

Üçüncü olarak; Risale-i Nur mesleğinde bir makam ve mevki teşekkül eder ki, herkes gözünü oraya dikmek ile ihlası zedelenir. Kur'an ve iman hizmeti sekteye uğrar, bu da azim bir zarardır.

Dördüncü olarak; üstad telakki edilen ağabeyin, bir mizaç ve meşrebi mutlaka olacaktır. Ama mizaç ve meşrebi farklı olan ağabeyler, bu mizaç ve meşrebe girmek zorunda değildir. O zaman üstad telakki edilen ağabeyin otoritesi birleştiricilikten ziyade, dağıtıcı bir mahiyet alacaktır. Bu da faydadan çok zarar verir. Zira Üstad Hazretlerinin makamını temsil edecek zatın, Üstad Hazretleri gibi geniş ve mükemmel bir mizaçta olması iktiza eder. Ancak o zaman bütün mizaç ve meşrepler onun riyasetine girebilir; yoksa girmesi mümkün değildir.

Daha bunun gibi bir çok sebepten dolayı, bu iman hizmetinde **baba-evlat, şeyh-mürüt** ilişkisinden ziyade, **kardeşlik ilişkisi ve münasebeti esas olmalıdır.**

* * *

"Bu hilletin üssül esası samimi ihlastır." Uhuvvet ve ihlas arasındaki ilişki nedir ve neden kardeşlik duygularının temelinde ihlas vardır? Zahirde muhabbet ön plana çıkması gerekmiyor mu?

İhlas; Allah için işlemek, Allah için çalışmak, Allah için yaşamaktır. Hal böyle olunca her işimizde Allah'ın rızasını gözetmemiz gerekir. Bir insanı kırmak, Allah'ı kırmaktan ve incitmekten daha hafiftir. Öyle ise ihlas ile yapılan kardeşlik, insan için yapılan kardeşlikten daha üstün, daha değerli ve daha sağlamdır.

Beş arkadaş düşünelim; bunlar sırf arkadaşlığın menfaati veya birbirlerinin hatırını kırmamak için birbirlerine iyi davranıyorlar. Bunların bu duygu ve düşünce ile hareket etmeleri bir yere kadardır. Zira birbirleri arasında mutlak menfaat çatışması olsa, bu duygu ve düşünce yerle bir olabilir. Bu yüzden muhabbetin kardeşliğe zemin olması bir yere ve bir sınıra kadardır.

Lakin bu beş arkadaş sırf ihlas için, yani Allah için arkadaş ya da kardeş olsalar, bunların kardeşlik bağı devamlı ve sabit kalır. Hatta mutlak menfaat çatışması bile bu ihlası kırmaz; zira Allah'ın rızası her şeyin ve her menfaatin üstündedir. Biliyor ki

---

arkadaşını kırsa Allah'ı kırmış olacak...

Sahabelerin ölüm pahasına olan kardeşlikleri ihlas zeminden olan bir kardeşliktir. Bu yüzden birbirleri için canlarını vermekten kaçınmamışlar. Yani ihlas temelinde yükselen kardeşlik hukukunu ölüm bile bozamıyorken, dünyanın adi menfaatleri bu kardeşliğin yanına bile yaklaşamaz.

* * *

Derin çukura düşme:

İhsan-ı ilahi ile verilmiş nimeti reddedersen aynı makamda kalamzsın, daha çukura düşersin.

Evet yol iki görünüyor. Cadde-i Kübra-yı Kur'aniye olan şu mesleğimizden şimdi ayrılanlar, bize düşman olan dinsizlik kuvvetine bilmeyerek yardım etmek ihtimali var. İnşâallah Risale-i Nur yoluyla Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın daire-i kudsiyesine girenler; daima nura, ihlasa, imana kuvvet verecekler ve öyle çukurlara sukut etmeyeceklerdir.

Ey hizmet-i Kur'aniyede arkadaşlarım! İhlası kazanmanın ve muhafaza etmenin en müessir bir sebebi, rabita-i mevttir.

Evet ihlası zedeleyen ve riyaya ve dünyaya sevkeden, tûl-i emel olduğu gibi; riyadan nefret veren ve ihlası kazandıran, rabita-i mevttir. Yani: Ölümünü düşünüp, dünyanın fâni olduğunu mülâhaza edip, nefsin desiselerinden kurtulmaktır.

Evet ehl-i tarîkat ve ehl-i hakikat, Kur'an-ı Hakîm'in **تَوَمَّلْ أَلْفَ نَفْسٍ مِّنْ قَوْلِ لَوْلُكَ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَّيِّتُونَ gibi âyetlerinden sülûklarında esas tutmuşlar; tûl-i emelin menşei olan tevehhüm-ü ebediyeti o rabita ile izale etmişler. Onlar farazî ve hayalî bir surette kendilerini ölmüş tasavvur ve tahayyül edip ve yıkanıyor, kabre konuyor farz edip; düşünme düşünme nefsi emmare o tahayyül ve tasavvurdan müteessir olup uzun emellerinden bir derece vazgeçer. Bu rabitanın fevaidi pek çoktur. Hadîste **اتَّذَلَّ لِمَا دَهَرَ رُكُودَ وَأَرْكَا** -ev kema kal- yani "Lezzetleri tahrib edip acılaştırıran ölümü çok zikrediniz!" diye bu rabıtayı ders veriyor.**

Fakat mesleğimiz tarîkat olmadığı, belki hakikat olduğu için, bu rabıtayı ehl-i tarîkat gibi farazî ve hayalî suretinde yapmağa mecbur değiliz. Hem meslek-i hakikata uygun gelmiyor. Belki akibeti düşünmek suretinde, müstakbeli zaman-ı hazıra getirmek değil, belki hakikat noktasında zaman-ı hazırdan istikbale fikren gitmek, nazaran bakmaktır.

Evet hiç hayale, faraza lüzum kalmadan bu kısa ömür ağacının başındaki

---

tek meyvesi olan kendi cenazesine bakabilir. Onunla yalnız kendi şahsının mevtini gördüğü gibi, bir parça öbür tarafa gitse, asrının ölümünü de görür; daha bir parça öbür tarafa gitse, dünyanın ölümünü de müşahede eder, ihlas-ı etemme yol açar.

Bir zaman rabıta-i mevtten ve **كَاذِبَاتُ حَقِّ الْمَوْتِ** kaziyesindeki tasdikten ve âlemin zeval ve fenasından gelen bir halet-i ruhiyeden kendimi acib bir âlemde gördüm. Baktım ki: Ben bir cenazeyim, üç mühim büyük cenazenin başında duruyorum.

Birisi: Benim hayatımla alâkadar ve mazi kabrine giren zîhayat mahlukatın heyet-i mecmuasının cenaze-i maneviyesi başında bir mezar taşı hükmündeyim.

İkincisi: Küre-i Arz mezaristanında, nev'-i beşerin hayatıyla alâkadar enva'-ı zîhayatın heyet-i mecmuasının mazi mezarına defnedilen azîm cenazenin başında bulunan, mezar taşı olan bu asrın yüzünde çabuk silinecek bir nokta ve çabuk ölecek bir karıncayım.

Üçüncüsü: Şu kâinatın kıyamet vaktinde ölmesi muhakkak-ul vuku' olduğu için, nazarımda vaki' hükmüne geçti. O azîm cenazenin sekeratından dehşet ve vefatından beht ü hayret içinde kendimi görmekle beraber, istikbalde de muhakkak-ul vuku' olan vefatım, o zaman vuku buluyor gibi göründü.

[\(Lem'alar, On Birinci Lem'a\)](#)

ÖRNEK: bk. [On Yedinci Lem'a](#), [On İkinci Nota](#).

İkinci Sebeb: İman-ı tahkikînin kuvvetiyle ve marifet-i Sâni'i netice veren masnuattaki tefekkür-ü imanîden gelen lemaat ile bir nevi huzur kazanıp, Hâlık-ı Rahîm'in hazır nâzır olduğunu düşünüp, ondan başkasının teveccühünü aramayarak; huzurunda başkalarına bakmak, meded aramak o huzurun edebine muhalif olduğunu düşünmek ile o riyadan kurtulup ihlası kazanır.

Tevhid dahi iki çeşittir: **Biri:** Tevhid-i âmi ve zahirîdir ki, "Cenab-ı Hak birdir, şeriki naziri yoktur, bu kâinat onundur."

İkincisi: Tevhid-i hakikîdir ki, herşey üstünde sikke-i kudretini ve hâtem-i rububiyetini ve nakş-ı kalemini görmekle doğrudan doğruya herşeyden onun nuruna karşı bir pencere açıp onun birliğine ve her şey onun dest-i

---

kudretinden çıktığına ve uluhiyetinde ve rububiyetinde ve mülkünde hiçbir vechile, hiçbir şeriki ve muini olmadığına, şuhuda yakın bir yakîn ile tasdik edip iman getirmektir ve bir nevi huzur-u daimî elde etmektir. ([Sözler, Yirmi İkinci Söz, İkinci Makam](#))

İmanı elde eden ruh-u beşer; manisiz, müdahalesiz, hailsiz, mümanaatsız, her halinde, her arzusunda, her anda, her yerde o ezel ve ebed ve hazain-i rahmet mâliki ve defain-i saadet sahibi olan Cemil-i Zülcelal, Kadîr-i Zülkemal'in huzuruna girip, hacatını arzedebilir. Ve rahmetini bulup, kudretine istinad ederek, kemal-i ferah ve süruru kazanabilir. ([Mektubat, Yirminci Mektup, Birinci Makam](#))

Her ne ise bunda çok derecat, meratib var. Herkes kendi hissesine göre ne kadar istifade edebilse, o kadar kârdır. Risale-i Nur'da riyadan kurtaracak, ihlası kazandıracak çok hakaik zikredildiğinden ona havale edip, burada kısa kesiyoruz.

İhlası kıran ve riyaya sevkeden pek çok esbabdan iki-üçünü muhtasaran beyan edeceğiz:

Birincisi: Menfaat-ı maddiye cihetinden gelen rekabet, yavaş yavaş ihlası kırar. Hem netice-i hizmeti de zedeler. Hem o maddî menfaati de kaçıır.

Evet hakikat ve âhret için çalışanlara karşı bu millet bir hürmet ve bir muavenet fikrini daima beslemiş. Ve bilfiil onların hakikat-ı ihlaslarına ve sadıkane olan hizmetlerine bir cihette iştirak etmek niyetiyle, onların hacat-ı maddiyelerinin tedarikiyle meşgul olup, vakitlerini zayi' etmemek için, sadaka ve hediye gibi maddî menfaatlerle yardım edip, hürmet etmişler. Fakat bu muavenet ve menfaat istenilmez, belki verilir. Hem kalben arzu edip muntazır kalmakla lisan-ı hal ile dahi istenilmez, belki ummadığı bir halde verilir. Yoksa ihlası zedelenir. Hem **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْغَبُوا إِلَى الَّذِينَ كَفَرُوا âyetinin nehyine yanaşır, ameli kısmen yanar.**

İşte bu maddî menfaati arzu edip muntazır kalmak, sonra nefsi emmare hodgâmlık cihetiyle, o menfaati başkasına kaptırmamak için, hakikî bir kardeşine ve o hususî hizmette arkadaşına karşı bir rekabet damarı uyandırır. İhlası zedelenir, hizmette kudsiyeti kaybeder. Ehl-i hakikat nazarında sakîl bir vaziyet alır. Ve maddî menfaati de kaybeder.

Her ne ise bu hamur çok su götürür, kısa kesip yalnız hakikî kardeşlerimin içinde sırr-ı ihlası ve samimî ittifakı kuvvetleştirecek iki misal söyleyeceğim.

Birinci Misal: Ehl-i dünya, büyük bir servet ve şiddetli bir kuvvet elde etmek için, hattâ bir kısım ehl-i siyaset ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin mühim âmilleri ve komiteleri, iştirak-i emval düsturunu kendilerine rehber etmişler. Bütün sû'-i istimalat ve zararlarıyla beraber, hârîka bir kuvvet, bir menfaat elde ediyorlar. Halbuki iştirak-i emvalin çok zararlarıyla beraber, iştirakle mahiyeti değişmez. Herbirisini umuma -gerçi bir cihette ve nezarete- mâlik hükmündedir, fakat istifade edemez. Her ne ise...

Bu iştirak-i emval düsturu a'mal-i uhreviyeye girse; zararsız azîm menfaate medardır. Çünkü bütün emval, o iştirak eden herbir ferдин eline tamamen geçmesinin sırrını taşıyor. Çünkü nasilki dört beş adamdan iştirak niyetiyle biri gazyağı, biri fitil, biri lâmba, biri şişe, biri kibrit getirip lâmbayı yaktılar. Herbiri tam bir lâmbaya mâlik oluyor. O iştirak edenlerin herbirinin bir duvarda büyük bir âyinesi varsa, herbirinin noksansız, parçalanmadan birer lâmba oda ile beraber âyinesine girer.

Aynen öyle de: Emval-i uhreviyede sırr-ı ihlas ile iştirak ve sırr-ı uhuvvet ile tesanüd ve sırr-ı ittihad ile teşrik-ül mesaî.. o iştirak-i a'malden hasıl olan umum yekûn ve umum nur herbirinin defter-i a'maline bitamamiha gireceği ehl-i hakikat mabeyninde meşhud ve vaki'dir ve vüs'at-ı rahmet ve kerem-i İlahînin muktezasıdır.

İşte ey kardeşlerim! Sizleri inşaallah menfaat-ı maddiye rekabete sevketmeyecek. Fakat menfaat-ı uhreviye noktasında bir kısım ehl-i tarîkat aldandıkları gibi, sizin de aldanmanız mümkündür. Fakat şahsî, cüz'î bir sevab nerede; mezkûr misal hükmündeki iştirak-i a'mal noktasında tezahür eden sevab ve nur nerede?

İkinci Misal: Ehl-i san'at, netice-i san'atı ziyade kazanmak için, iştirak-i san'at cihetinde mühim bir servet elde ediyorlar. Hattâ dikiş iğneleri yapan on adam, ayrı ayrı yapmağa çalışmışlar. O ferdî çalışmanın her günde yalnız üç iğne, o ferdî san'atın meyvesi olmuş. Sonra teşrik-ül mesaî düsturuyla on adam birleşmişler. Biri demir getirip, biri ocak yandırıp, biri delik açar, biri ocağa sokar, biri ucunu sivirtir ve hâkeza herbirisini iğne yapmak san'atında yalnız cüz'î bir işle meşgul olup, iştigal ettiği hizmet basit olduğundan vakit zayi' olmayıp, o hizmette meleke kazanarak, gayet sür'atle işini görmüş. Sonra, o teşrik-i mesaî ve taksim-i a'mal düsturuyla olan san'atın semeresini taksim etmişler. Herbirisine bir günde üç iğneye bedel üçyüz iğne düştüğünü görmüşler. Bu hâdise ehl-i dünyanın san'atkârları arasında, onları teşrik-i mesaîye sevketmek için dillerinde destan olmuştur.

İşte ey kardeşlerim! Madem umûr-u dünyeviyede, kesif maddelerde böyle ittihad, ittifak ile neticeler, böyle azîm yekûn faideler verir; acaba, uhrevî ve nuranî ve tecezzi ve inkısama muhtaç olmayarak ve fazl-ı İlahî ile herbirisinin âyinesine umum nur in'ikas etmek ve herbiri umumun

---

kazandığı misil sevaba mâlik olmak, ne kadar büyük bir kâr olduğunu kıyas edebilirsiniz! Bu azîm kâr, rekabetle ve ihlassızlık ile kaçırılmaz.

İhlası kıran ikinci mani:

Hubb-u câhtan gelen şöhretperestlik saikasıyla ve şan ü şeref perdesi altında teveccüh-ü âmmeyi kazanmak, nazar-ı dikkati kendine celbetmekle enaniyeti okşamak ve nefs-i emmareye bir makam vermektir ki, en mühim bir maraz-ı ruhî olduğu gibi "şirk-i hafî" tabir edilen riyakârlığa, hodefürüşluğa kapı açar, ihlası zedeler.

Ehl-i hidayeti, ulüvv-ü himmetten sû'-i istimale ve dolayısıyla ihtilafa ve rekabete sevkeden, âhîret nokta-i nazarında bir haslet-i memduha sayılan hırs-ı sevab vevazife-i uhreviyede kanaatsızlık cihetinden ileri geliyor.

Yani: "Bu sevabı ben kazanayım, bu insanları ben irşad edeyim, benim sözümü dinlesinler." diye, karşısındaki hakikî kardeşi ve cidden muhabbet ve muavenetine ve uhuvvetine ve yardımına muhtaç bir zâta karşı rekabetkârane vaziyet alır. "Şakirdlerim ne için onun yanına gidiyorlar? Ne için onun kadar şakirdlerim bulunmuyor?" diye, enaniyeti oradan fırsat bulup, mezmum bir haslet olan hubb-u câha temayül ettirir, ihlası kaçıır, riya kapısını açar. ([Lem'alar, Yirminci Lem'a](#))

Hakikat-ı ihlas, benim için şan ü şerefe ve maddî ve manevî rütbelere vesile olabilen şeylerden beni men'ediyor. Hizmet-i Nuriyeye gerçi büyük zarar olur; fakat kemmiyet keyfiyete nisbeten ehemmiyetsiz olduğundan, hâlis bir hâdim olarak, hakikat-ı ihlas ile, herşeyin fevkinde hakaik-i imaniyeyi on adama ders vermek, büyük bir kutbiyetle binler adamı irşad etmekten daha ehemmiyetli görüyorum. Çünkü o on adam, tam o hakikatı herşeyin fevkinde gördüklerinden sebat edip, o çekirdekler hükmünde olan kalbleri, birer ağaç olabilirler. Fakat o binler adam, dünyadan ve felsefeden gelen şübheler ve vesveseler ile, o kutbun derslerini hususî makamından ve hususî hissiyatından geliyor nazarıyla bakıp, mağlub olarak dağılırlar. Bu mana için hizmetkârlığı, makamatlara tercih ediyorum. ([Emirdağ Lahikası-I, 41. Mektup](#))

Ey kardeşlerim! Kur'an-ı Hakîm'in hizmetindeki mesleğimiz hakikat ve uhuvvet olduğu ve uhuvvetin sırrı; şahsiyetini kardeşler içinde fâni edip

{(Haşiyeye): Evet bahtiyar odur ki; kevser-i Kur'anîden süzülen tatlı, büyük bir havuzu kazanmak için, bir buz parçası nev'indeki şahsiyetini ve enaniyetini o havuz içine atıp eritendir.},

---

Şu mübarek risaleler, hararetli bir adamın suyu gördüğünde ufak bir kaptan ise karnına koymak, büyük göl ve deniz ise içine girmek istediği gibi; şu zamanın nursuz yakıcı şiddet-i hararetine karşı ihlas denizini göstermekle harareti kesmek, hem her nevi' cevahir ve elmas içinde bulunduğunu beyan etmekle o denize davet ediyor. Nefsin talibi olduğunu riya ve hubb-u câh gibi her cihette zararlı yılanlar gibi zehirleyen, ibadet perdesi altında dünyayı tahsil etmek isteyip, kabir kapısında hatasını bildiği ve teveccüh-ü nâsa muhabbetten, firavun gibi gark olurken dönmek isteyip, kimseye müyesser olmadığını ve daha teferruatı ile o âlemleri bu lem'alar öyle tenvir ediyorlar ki, eğer murad-ı İlahî olsa, bu zamanın şöhretperest zındıkları da görselerdi, ellerindeki vücutlarına zemherir getiren buzları atıp, ihlas ile iman edip, Kur'an'ın elmas cevahirlerini alırlardı. ([Barla Lahikası, 222. Mektup](#))

Bu zaman ehl-i hakikat için, şahsiyet ve enaniyet zamanı değil. Zaman, cemaat zamanıdır. Cemaatten çıkan bir şahs-ı manevî hükmeder ve dayanabilir. Büyük bir havuza sahip olmak için bir buz parçası hükmündeki enaniyet ve şahsiyetini, o havuza atmaktır ve eritmek gerektir. Yoksa o buz parçası erir, zayi' olur; o havuzdan da istifade edilmez. ([Kastamonu Lahikası, 97. Mektup](#))

Çünkü bu zamanda enaniyet çok ileri gitmiş. Herkes, kameti miktarında bir buz parçası olan enaniyetini eritmeyip, bozmuyor; kendini mazur biliyor, ondan niza çıkıyor. Ehl-i hak zarar eder, ehl-i dalalet istifade ediyor. ([Kastamonu Lahikası, 120. Mektup](#))

Risale-i Nur'un hakikî şakirdleri, buz parçası olan enaniyetlerini şahs-ı manevîde ve havz-ı müşterekte erittiklerinden, inşaallah bu fırtınada sarsılmayacaklar. ([Şualar, On Üçüncü Şua](#))

Onların nefislerini kendi nefesine tercih etmek olduğundan, mabeynimizde bu nevi hubb-u câhtan gelen rekabet tesir etmemek gerektir. Çünkü mesleğimize bütün bütün münafîdir. Madem kardeşlerin şerefi umumiyetle her ferde ait olabilir; o büyük şeref-i manevîyi, şahsî, hodfüruşane, rekabetkârane, cüz'î bir şerefe ve şöhrete feda etmek; Risale-i Nur şakirdlerinden yüz derece uzak olduğu ümidindeyim.

Evet Risale-i Nur şakirdlerinin kalbi, akli, ruhu; böyle aşağı, zararlı, süflî şeylere tenezzül etmez. Fakat herkeste nefs-i emmare bulunur. Bazı da hissiyat-ı nefsiye damarlara ilişir. Bir derece hükmünü; kalb, akıl ve ruhun rağmına olarak icra eder. Sizlerin kalb ve ruh ve aklınızı ittiham etmem. Risale-i Nur'un verdiği tesire binaen itimad ediyorum. Fakat nefis ve heva ve hiss ve vehim bazan aldatıyorlar. Onun için, bazan şiddetli ikaz olunuyorsunuz. Bu şiddet, nefis ve heva ve hiss ve vehme bakıyor; ihtiyatlı

---

davranınız.

Evet eğer mesleğimiz şeyhlik olsa idi, makam bir olurdu veyahut mahdud makamlar bulunurdu. O makama müteaddid istidadlar namzed olurdu. Gıbtakârane bir hodgâmlık olabilirdi. Fakat mesleğimiz uhuvvettir. Kardeş kardeşe peder olamaz, mürşid vaziyetini takınamaz. Uhuvvetteki makam geniştir. Gıbtakârane müzahameye medar olamaz. Olsa olsa, kardeş kardeşe muavin ve zahîr olur; hizmetini tekmi eder.

Pederane, mürşidane mesleklerdeki gıbtakârane hırs-ı sevab ve ulüvv-ü himmet cihetiyle çok zararlı ve hatarlı neticeler vücuda geldiğine delil: Ehl-i tarîkatın o kadar mühim ve azîm kemalâtları ve menfaatleri içindeki ihtilafatın ve rekabetin verdiği vahim neticelerdir ki; onların o azîm, kudsî kuvvetleri bid'a rüzgârlarına karşı dayanamıyor.

Üçüncü Mani: Korku ve tama'dır. Bu mani diğer bir kısım manilerle beraber Hücumat-ı Sitte'de tamamıyla izah edildiğinden ona havale edip, Cenab-ı Erhamürrâhimîn'den bütün esma-i hüsnasını şefaathı yapıp niyaz ediyoruz ki: "Bizleri ihlas-ı tâmme muvaffak eylesin... Âmîn..."

اللَّهُمَّ بِحَقِّ سُورَةِ الْإِخْلَاصِ اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الْمُخْلِصِينَ الْمُخْلِصِينَ آمِينَ آمِينَ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ